

Az egyházak bevonása a gyermekklub életébe

A gyermekklubtevékenység keretei között a gyerekeket meg lehet ismertetni hitük dolgaival, a liturgiával, a Bibliával. Megtanulhatják az emberi értékek megbecsülését, a másik ember tiszteletét.

A hitoktatás elemeinek a gyermekklubéletben történő alkalmazása gazdagítja az iskolai oktatást, hiszen olyan ismereteket nyújthatunk, amit más tantárgyak nem tartalmaznak. Ugyanakkor a Biblia és bizonyos tantárgyak – irodalom, történelem, művészetek stb. – között olyan szoros kapcsolat van, hogy a Biblia ismerete nélkül számos dolgot meg sem érthet a tanuló igazán. Tehát a "hit oktatására" mindenkinek, aki "csupán" művelt emberré akar válni, szüksége van.

Budapesten az Iskolaszanatériumi gyermekklub a főváros négy gyermekegészségügyi intézménye tanköteles korú általános iskolás ápolójainak oktatásával, korrepetálásával párhuzamosan vallásosságuk megalapozásához ad segítséget. A tanköteles korú ápoltak gyógykezelésük után családjukba, anyaiskolájukba visszatérve kevésbé zökkenőmentesen kapcsolódhatnak vissza az iskolai munkába, az iskolai hitoktatásba, s betegségük miatt nem veszítenek heteket, hónapokat vagy éveket. Mivel az iskola négy gyermekegészségügyi intézményben, és ezen belül, több egymástól kisebb-nagyobb távolságra lévő területen működik, s a környezeti feltételek sem azonosak, a gyermekklub munkájában is az egyes részlegek közti kapcsolatra kell törekedni.

A vallásos témaköröket ökumenikus alapokon szervezzük. A pedagógus kollégák többsége várakozással tekint akár a katolikus, akár a református klubfoglalkozások elé, mert nevelői munkájuk gazdagítását, jelentős támogatását kapja a hitoktatóktól és a meghívott előadóktól.

A vallásos gyermekklub-foglalkozásoknak – miként a hitoktatásnak – alapeleme az Isten végtelen szeretetének közvetítése. E klubrendezvények hangulata meghitt, baráti, de a témának kijáró tisztelet miatt, illően komoly is.

A hitoktató, a klubfoglalkozási előadó személye akkor hiteles a gyermekek (és felnőttek!) számára, ha a megélt hitből fakadó keresztény életerő és öröm emberi megnyilvánulásaiban egyértelműen jelen van, ha eredménye kiegyensúlyozott, megnyugtató; ugyanakkor határozott szeretettel képes az embérpalánták lelki és tudásbeli fejlődését segíteni.

Árpádházi Szent Erzsébet – elsősorban az ifjúság számára – példaértékű életútját Mervay Kálmán egyháztörténeti értékű, színes diaképeken szemléltette a betegségükből gyógyuló gyermekeknek; hogy II. Endre király szentéletű leánya a keresztény hittel együtt vált nemzeti történelmünk Európa-szerte ismertté és elismertté.

A keresztény hitoktatás célja a kétezres éves keresztény hagyományok tanítása, a Biblia üzenete és a keresztény hit továbbadása. Amikor – az európai egyházi irodalom jeles alkotója – Puskesy Mária, azaz Kordia iskolánövér szerzetesi öltözetben megjelenik a gyermekklubban és jeruzsálemi zarándokútajáról beszél – az onnan hozott képekkel illusztrált élménybeszámolót tart – egyszerűen magával ragadja gyermekhallgatóságát. Egész lényével juttatja kifejezésre, hogy a szívesen vállalt szerzetesi életformát, annak lényegét belülről szemléli. Átélt élményeit, a Biblia tanításait, itt és most, a gyermekeknek a legvonzóbb módon közvetíti.

Hazánk történetével államiságunk kezdetétől napjainkig szorosan összefonódott a szerzetesrendek tevékenysége. Ma már természetes, hogy – rendi öltönyüket viselve – a gyermekek klubfoglalkozásain tanítanak, lelkesítenek.

A Budakeszi iskolaszanatériumi részlegben, a gerincműtéteikből gyógyuló gyerekek különösen szeretett "Hédi doktornő" főorvos kezdeményezésére már rendszeres hitoktatás is folyik. Dr. Németh László plébános úr egy fiatal káplán atyát bízott meg a gyerekek iskolai hitoktatásával aki az egyik alkalommal önálló műsoros klubesttel lepte meg a lábadozó gyermekeket: szavalaival, énekszámaival s gitározással. Művészi fokon adta elő magyar frók-költők vallásos műveit. Bizonyította – többször idézve az Evangéliumot – hogy a Biblia ismerete nélkül nem lehet teljesen megérteni az irodalmi, zenei, képzőművészeti alkotásokat.

Mivel a gyermekklub egészségügyi intézményben tevékenykedik, szívesen foglalkoznak a hazai orvostörténet szentéletű egyénisége, dr. Batthyány-Strattmann László körmendi herceg (1870-1931), a "szegények szemorvosa" életpályájával, aki bár élhette volna a gazdagok gondtalan életét, de inkább a szegények orvosa szerepét választotta. Batthyány-Strattmann László munkásságát, buzgó vallásosságát, katolikus hithűségét olyan kiemelkedő egyházi személyiségek és Batthyány-szakértők mutatták be az iskolaszanatériumi gyermekklubtagságnak, mint dr. Gyürki László körmendi kanonok plébános úr, egyházi író: Tibola Imre kanonok, szombathelyi

székesegyházi főplébános – főtisztelendő atya (aki maradandó értékű misztérium-játékot is írt a szentéleavatás előtt Batthyány László hereceg-orvosról).

A gyermekklub-munka tartalmi jegyei tartalomgazdagítón, erkölcsi tartást adva nemesítik, teszik értékesebbé az egyházi vonatkozások.

DOMONKOS JÁNOS

Evangélikus hitoktatás az iskolákban

Az Evangélikus Egyház országosan 1780 csoportban 19561 gyerekeknek tart hittanórát (Budapesten 194 csoportban 1973 gyerekeknek). A 10:1 arány jelzi a főváros fokozott elszekularizálódását, hiszen a népességi adatoknak megfelelően a 10:2 arány volna a megfelelő. Jelzi ugyanakkor azt is, hogy a fővároson kívül, vidéken markánsabbak az elvárások és erősebbek a kötődések. Amíg egy "vidéki" csoport átlagban 11 gyerekből áll, a fővárosban kisebbek a csoportok.

Az alábbi írás célja bemutatni, összefüggésbe állítani és értékelni azt a jelenséget, amelyet iskolai hitoktatásnak nevezünk. Segítségét próbálunk ezzel adni azoknak a pedagógusoknak, akik – különböző okoknál fogva – ezzel az egész kérdéskörrel eddig még nem konfrontálódtak, vagy ha igen, azt olyan előítéletektől meghatározottan tették, amelyek értelmetlenek.

Segítségét próbálunk adni ezzel az írással azoknak a napközis pedagógusoknak, akik átélik, amint hetente megjelenik egy-egy lelkész és próbálja összetereelni nyáját valamelyik tanterembe. Kérjük, vegyék tekintetbe, hogy más egy közösségi öntudattól meghatározott katolikus gyerek elmenetele ilyenkor, s megint más egy kisebbségi felekezethez tartozó gyerek – talán – szemtelennek látszó döntése. Mivel az evangélikus a legkisebb történelmi egyház, néhány kivételtől eltekintve (jellegzetesen evangélikus település, vidék) a csoport kicsiny. Míg az elég gyakori, hogy egy-egy osztályból a római katolikus hitoktatásra belrt gyerekek kitesznek egy külön csoportot, egy evangélikus hittancsoport többnyire csak több osztályból, gyakran több évfolyamból, esetleg csak több iskolából jön össze. Fontosnak tartjuk, hogy elegendő objektív információ álljon a pedagógusok rendelkezésére.

A katekézis helye a teológia egészében

A "teológia", az "isten tudomány" összefüggésében az oktatás az ún. "gyakorlati teológia" tanszék tárgyai közé tartozik. A szó eredete a görög "katéchein" (oktatni, bizonyosságot tenni, tanítani) igére vezethető vissza. A lelképásztorkodásban (poimenika), a szertartásban (liturgia), az igehirdetésben (homiletika-retorika) mellett azokkal a pedagógiai alapelvekkel foglalkozik, amelyek segítik a gyereket, hogy elsajátítsa a teológia egészét, az egyház mondanivalóját. Ide értendők a bibliai tudományok történeti, irodalmi, filozófiai megállapításai, a vallás- és egyháztörténeti ismeretek, az egyház dogmáitai tanítételei és etikai tanítása, ez utóbbinak mind személyes-erkölcsi, mind társadalmi-erkölcsi viszonylatai.

Oktatható-e a hit?

Ahogy nem biztos, hogy a kromoszómák ismerete meghatározza a gyerek szexuális viselkedését, vagy ahogy a négyzetgyökszámítás nem föltétlenül járul hozzá ahhoz, hogy jól tudjon bánni a pénzzel, vagy a földrajzi ismeretek, hogy tájékozódni tudjon a világban, úgy természetesen a hittanoktatás is ugyanebben a cipőben jár. A hit maga olyan titok, amelynek gyökere az ember döntésénél mélyebbre nyúlik, s amelynek ágai túlnőnek az emberi intellektuson, azaz – ahogy a lutheránusok mondják – ott jön létre, – ubi et quando visum est deo – ahol és amikor Istennek tetszik. Mivel azonban nekünk, lelkészeknek fogalmunk sincs arról, hogy a Jóistennek mikor és hogyan, miért és ki által tetszik úgy, hogy egy gyerekben hitet ébresszen, nem tudunk mást tenni, mint hogy megpróbáljuk kiépíteni ennek csatornáit, összehordani ennek alapelveit bizonyos modellek szerint, megpróbálva megteremteni ezzel azt a föltételrendszert, amely lehetővé, lehetségessé teszi majd a hit kialakulását. Mindnyájan csak kaleidoszkóp-készítők vagyunk. Hogy aztán ki hogyan forgatja, rázza, csavarja; értelmezi, magyarázza és alkalmazza az alapismereteket, már meghaladja hatáskörünket. Itt ugyanabba a dilemmába ütközünk, mint